

Лизогубенко Євген Віталійович,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАПАТІВ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Використання безпілотних літальних апаратів (далі - БПЛА) на сьогоднішній день є звичайним явищем. У сукупності із наземним обладнанням такі апарати утворюють комплексну безпілотну автоматизовану систему. БПЛА використовуються у різних сферах діяльності: військовій (участь у військових діях, розвідувальна діяльність, спостереження та контролі прикордонної зони тощо), особистій (розважально-ігровій), господарській (авіаційно-хімічна, перевезення вантажів повітрям, геодезичні роботи та інше), правоохоронній (візуальний контроль та спостереження за об'єктами, що охороняються, патрулювання периметра охорони, обстеження території на якій сталася надзвичайна ситуація, патрулювання території при масових заворушеннях і інше). Тому, спектр застосування БПЛА дуже широкий.

В світі правоохоронними органами у повсякденній практиці вже давно використовують безпілотники. Зокрема, в Лондоні переслідують злочинців за допомогою БПЛА тому, що це дешевше і безпечніше для поліції і оточуючих, ніж при використанні мотоциклів і гелікоптерів. За кордоном поліцейські безпілотники часто виконують неординарні завдання. Наприклад, в Японії поліцейські протестували безпілотник, який буде боротися проти безпілотників-порушників. Завдання поліцейського квадрокоптера - накинути спеціальну сітку на «літаючого порушника», який залетів на об'єкт чи територію, що охороняється. У країнах ЄС поліцейські теж постійно експериментують з безпілотниками: обладнують їх пристроями для розпилення сльозогінного газу або ведуть переслідування за правопорушниками в міських умовах. При цьому правоохоронці прийшли до висновків, що використання безпілотника набагато вигідніше гелікоптера насамперед, у зв'язку з тим, що безпілотник є непомітний для правопорушника, як в умовах міської забудови так і на відкритій місцевості.

На жаль, на теперішній час під час військової агресії Російської Федерації на території України найширша сфера застосування БПЛА - це військові завдання. Використання безпілотника обходиться в кілька десятків разів дешевше, ніж утримання військового винищувача, а безпека для життя військових пілотів і військових операторів БПЛА не можна порівняти.

Необхідно зазначити що, правоохоронці Національної поліції України не відстають від військових та досить ефективно використовують БПЛА у своїй діяльності.

Окремо хотілося б зупинитися на перевагах використання БПЛА Національною поліцією під час виконання оперативно-службових завдань в умовах військового стану. До них можна віднести:

1. Мобільність комплексів БПЛА. До складу комплексу крім безпілотного повітряного судна входять наземний пункт управління, комплект запасних частин і змінного і приладдя. Як правило, дані комплекси мають мобільну модифікацію та незначні габарити, що дозволяє розгорнути їх у найкоротший час, а портативні командні модулі використовувати в різних умовах обстановки (на автомобілі, на пункті управління, в польових умовах тощо). Для їх застосування не потрібне обладнання будь-якої аеродромної інфраструктури. Характерною перевагою є мінімальний час на підготовку до запуску апарату та скритність проведення таких маніпуляцій.

2. Можливість спостереження за місцями скоєння злочинів (правопорушень). Всі БПЛА оснащені засобами фото- та відеофіксації високої якості, що дає змогу отримувати необхідне зображення в режимі online. Устаткування безпілотника дозволяє ретранслювати радіосигнали для збільшення зон впевненого прийому.

3. Можливість доставки та скидання малогабаритних вантажів (як правило, масою до 3 кг) до зони проведення спеціальних заходів. Сучасні БПЛА оснащуються керованим зацепом для прицілювання скидання вантажу, що дозволяє в умовах обстановки, що складається, організувати оперативну доставку засобів зв'язку і першої медичної допомоги, індивідуальних рятувальних засобів, різних маяків.

4. Можливість післяпольотного аналізу та обробки отриманої інформації. Спеціальне програмне забезпечення, що входить до складу наземного пункту управління комплексу, дозволяє встановлювати значну кількість (до 250) точок маршруту польоту апарату з можливістю оперативної зміни різних параметрів у кожній точці та здійснювати управління встановленими цільовими навантаженнями (фотофіксація та відеофіксація) з подальшим їх збереженням та обробкою результатів роботи БПЛА.

5. Використання мінімального штату для запуску БПЛА, а також доступна можливість підготовки (перепідготовки) персоналу.

6. Забезпечення безпеки співробітників, які беруть участь у спеціальних заходах, з урахуванням наземної оперативної обстановки, що складається. Так, наприклад, при розшуку та затриманні озброєного злочинця тактико-технічні характеристики БПЛА дозволяють отримувати необхідну для органу оперативного управління інформацію без загрози виявлення особового складу, що входить до складу різних функціональних груп. У той же час інформація, отримана від оператора безпілотника, дозволить пошуковим групам рухатися найбільш оптимальним і безпечним

маршрутом із зазначенням місць можливого укриття озброєного злочинця. Крім того, використання БПЛА, який оснащений камерою, що працює в ІЧ-режимі, і тепловим датчиком, дозволить провести заходи щодо пошуку та затримання злочинця оперативніше незалежно від часу доби.

7. Не складна система управління БПЛА, дозволить швидко підготувати оператора безпілота. Так робота може здійснюватися у двох режимах - автоматичному та напіваавтоматичному. У першому випадку оператор задає польотну програму на наземній станції управління, після чого БПЛА здійснює політ по заданому маршруту різної конфігурації. У другому випадку оператор може змінювати деякі параметри польоту судна (швидкість, висота, напрям) за допомогою пульта ручного управління.

8. Використання БПЛА для огляду місця події з метою виявлення доказів та їх подальшої фіксації під час проведення розслідування. Відеоматеріали на цифровому носії можуть бути долучені до протоколу огляду.

Також досить актуальним є застосування БПЛА при проведенні слідчих (розшукових) дій, де основним завданням є отримання просторової інформації про місцевість (різні об'єкти), а також для координації підрозділів поліції з повітря в різних умовах складної обстановки. У цих випадках літальні апарати також можуть бути оснащені додатково, наприклад, пристроєм локальної підсвітки.

Таким чином, застосування безпілотної підрозділами національної поліції, має свої особливості і є важливим напрямом діяльності при виконанні оперативно-службових завдань. Досить перспективним бачиться застосування БПЛА при проведенні оперативно-розшукових заходів та слідчих дій з метою документування злочинів та отримання оперативної інформації (негласне документування дій, спостереження та контроль у важкодоступних місцях і т. д.). А основними перевагами їх використання є непомітність і малошумність, можливість застосування в умовах міської забудови, оперативність розгортання. Тому використання БПЛА в умовах воєнного стану досить актуальне та ефективне на теперішній час.

Список використаних джерел

1. Наказ МВС України від 18.12.2018 № 1026 «Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису». 2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19>

2. Білоус В. В. Особливості впровадження в криміналістичну практику безпілотної літальної технології, апаратів і систем. Національний юридический журнал: Теория и практика. 2016. № 5. С. 170–175.

3. Кобець М. В. Поняття та правові підстави застосування безпілотних летальних апаратів у правоохоронних органів. Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукраїнської наук.-практич. конференції (03 берез. 2017 р., м. Хмельницький). Хмельницький: Нац. акад. держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, 2017. С. 796–798.

Українська поліція почала ловити злочинців з повітря. Segodnya.ua від 08.09.2017. URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/policiya-nachala-lovit-prestupnikov-s-vozduha1053821.html>

Макарова Олена Павлівна,

старший викладач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-ПОШУКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Стан оперативної діяльності, розвиток та вдосконалення операивно-пошукової діяльності, в центрі якої перебуває особистість, потребують практичної реалізації в досягненнях психологічної науки, активного використання психологічних знань, вмій та навичок. Працівники поліції, які пов'язані з оперативно-пошуковою діяльністю, здійснюють психологічну інтерпретацію подій своєї професійної діяльності.

Пошукова психологія виникла як прикладна дисципліна на стику психологічних та юридичних наук. Вона направлена на виявлення та пояснення специфічних психологічних феноменів, механізмів та закономірностей, які проявляються в оперативно-пошуковій діяльності, надавати практичним працівникам поліції науково-обґрунтовані психологічні методики та рекомендації.

Оперативно-пошукова психологія відображена в наукових наробках О. Бандурки, Я. Кондратьєва, М. Ануфрієва, Ю. Чуфаровського, О. Долженкова, О. Землянська [1].

Оперативно-пошукова психологія розглядається як розділ в галузі Юридичної психології, яка вивчає психологічні фактори, явища а закономірності оперативно-пошукової діяльності, особистість людини як суб'єкта та об'єкта зазначеної діяльності. Зміст оперативно-пошукової психології обумовлений її особливостями, принципами та вимогами.

Суб'єкти оперативно-пошукової діяльності не можуть використовувати в повній мірі психологічні знання з різних галузей психології. Неможна використовувати психолого-компенсаторний